

Razmišljajmo globalno, delujmo lokalno

V zdajšnjem času je globalno trgovanje postalo stalnica. Les pri tem ni izjema, saj je trgovanje z lesnimi proizvodi glede na vrednost na visokem osmem mestu v svetovni trgovini. Les potuje iz ali v bolj oddaljene dežele z ladijskim ali železniškim transportom in lahko traja več tednov, preden prispe do končnega naročnika. Med transportom je les izpostavljen različnim negativnim dejavnikom in obstaja velika verjetnost okužbe z različnimi glivami in plesnimi, ki ga lahko razvrednotijo. Avtorji prvega prispevka tokratne številke so proučevali, v kolikšni meri razmere v ladijskem kontejnerju omogočajo razvoj gliv modrivk in plesni, ki povzročajo predvsem barvne spremembe lesa. V tem kontekstu se ponovno pojavlja vprašanje, zakaj kot ena najbolj gozdnatih držav uvažamo les iz drugih koncev sveta. Eden od pomembnih dejavnikov je prav gotovo pomanjkanje lesa za domačo lesnoprredelovalno industrijo, saj dober del lastnega izvozimo v sosednje dežele, kar je svojevrsten paradoks, ki ga bomo lahko rešili le s sistemskim pristopom vseh odločevalcev za vzpostavitev stabilne lokalne (državne) gozdno-lesne verige. Po drugi strani pa je eksotičen les cenjen zaradi svoje pregovorne trajnosti, mehanskih lastnosti in posebnih estetskih vrednosti. Na tem mestu je treba povečati zavest javnosti o pomenu uporabe domačih drevesnih vrst in njihovih pozitivnih lastnostih tudi zaradi ohranjanja okolja. Znanje domačih strokovnjakov je omogočilo razvoj metod zaščite lesa, ki bistveno izboljšajo njegovo trajnost in tako podaljšajo njegovo življenjsko dobo. Lesena fasada iz sibirskega macesna ima mnogo višji ogljični odtis kot fasada iz lokalno pridobljene in ustrezno zaščitene smrekovine ali macesnovine. Hkrati bi bil smiseln preobrat glede na pogoste estetske napake lesa, kot so razna razbarvanja, ki pa ne vplivajo na mehanske lastnosti lesa in bi jih namesto kot napake lahko obravnavali kot posebnosti in s tem kot nove tržne niše.

Gospodarjenje z gozdom pomeni tudi upravljanje s prostorom. Nekatere površine se zaraščajo, druge je treba izkrčiti zaradi različnih razlogov glede želje po drugačni namenski rabi. V skrajnem primeru so lahko na udaru tudi habitatna območja, ki so pomembna z vidika zaščite življenjskega prostora določene vrste ali habitatnega tipa. Kadar po strokovni presoji ni drugačne možnosti kot poseg v zaščiteno območje in je družbeni interes za spremembo rabe prevelik, takrat Zakon o ohranjanju narave omogoča vzpostavitev nadomestnega habitata. To pomeni, da se umetno vzpostavi prvotni habitatni tip ali življenjski prostor določene vrste na površini v ugodnem stanju in najmanj take velikosti, kot je bila površina, v katero je bilo poseženo. Primer dobre prakse v bližini Lendave predstavljamo v tej poletni številki. Tokratni strokovni članek pa ponuja nabor smernic za mnogonamensko in trajnostno gospodarjenje z gozdovi na Krasu. Prepričani smo, da bo prenekatera smernica prišla zelo prav pri pripravi gozdnogospodarskih načrtov v prihodnje.

dr. Mitja SKUDNIK, dr. Polona HAFNER